



Приїзд

Річка Кросс торує свій шлях, спускаючись із Камерунських гір, аж доки не розіллється, не заблискотить у велетенських лісових хащах довкола Мамфе. У горах вона жваво жебонить, шумує порогами й водоспадами, а діставшись лісу, вгамовується і статечно плине своїм кам'янистим річищем. Її тиха течія наносить упоперек річки наплавини чистого білого піску й вимиває з берегів мул, через що голе коріння дерев, які ростуть покрай води, здається купою переплутаних звивистих восьминожих мацаків. Річка велично тече далі, її каламутні води аж кишать бегемотами й крокодилами, а над водою в теплому повітрі шугають за комахами блакитно-помаранчево-білі ластівки.

Перед Мамфе річка ледь пришвидшує свій біг, протискаючись між двома високими кручами. Вода відшліфувала їх, а вершини, з яких пошарпанним покривалом звисає чагарник, поросли лісом. Річка вихоплюється з вузької ущелини й, вируючи, впадає до просторої овальної водойми. Трохи далі, з такої самісінької ущелини, до цієї самої водойми

вливається ще одна річка; їхні води зустрічаються й, перемішуючись, звиваються в клубок крихітних бистрин, коловертей і брижів, щоб далі плинути одним потоком, лишивши посеред ріки наслідок свого злиття — величезний пагорб лискучого білого піску, поцяткованого відбитками ніг бегемотів, помережаного ланцюжками пташиних слідів. Біля цього піщаного острівця ліс на березі поступається місцем невеличкій луці, що оточує селище Мамфе, і саме тут, на узліссі, над спокійними каламутними водами річки, ми вирішили розташувати наш головний табір.

Щоб підготувати місце для табору, довелося два дні рубати дерева й розчищати місцевість, а третього дня ми зі Смітом стояли край луки й дивилися, як три десятки африканців у поті чола, галасуючи, волочили велике полотнище: здавалося, на недавно зритому червоноземі розляглася велетенська китова туша, коричнева й зморщена. Потроху це море брезенту розтягнули, напнули, і воно здійнялось догори, роздимаючись, немов якийсь дивоглядний гриб-порхавка. Потім воно зненацька розповзлося навсібіч, наче паразитарна форма життя, і перетворилося на шатро приголомшливих розмірів. Коли врешті-решт стало зрозуміло, що це таке, почувся гучний крик зачудування й захвату — це мешканці селища прийшли поглянути, як ми ставитимемо табір.

Тепер ми мали прихисток, але, щоб підготуватися до ловлі звірів, ще тиждень довелося добряче потрудитися. Треба було змайструвати багато кліток, викопати ставки, розпитати старійшин із сусідніх селищ і розказати їм, які тварини нам потрібні, заpastися їжею і переробити ще силу-силенну всяких справ. Нарешті, коли в таборі все було впорядковано, ми вирішили, що час братися до справжнього діла. Ще раніше ми домовилися, що Сміт лишиться в Мамфе пильнувати головний табір і з допомогою тутешніх мешканців вибирувати тварин у лісі, а я тим часом мав вирушити в глиб країни, у гори, де ліси поступаються міс-

цем широким трав'янистим лукам. У цьому гірському світі з його незвичайною рослинністю й прохолоднішим кліматом мала б трапитися зовсім інша фауна, ніж у паркових лісах.

Я не був певен, куди саме краще податися, тож пішов за порадою до голови окружної адміністрації. Я пояснив йому свої вагання. Він дістав карту гірських районів, розгорнув її на столі, і ми разом схилилися над нею. Раптом він тицьнув пальцем десь у низ карти й поглянув на мене.

— Як щодо Бафуту? — запитав він.

— А що це за місце? Хороше? Які там люди?

— Вас у Бафуті має непокоїти лише одна людина — фон, — відказав голова. — Прихиліть його до себе, і люди зроблять для вас усе, що зможуть.

— Він їхній вождь?

— Він у цьому краю на кшталт римського імператора, такий собі місцевий Нерон, — відповів чиновник і обвів пальцем на карті велике коло. — Його слово там — закон. Цей фон — премилый старий гульвіса, і найкоротший та найпевніший шлях до його серця — довести, що ви можете випити не менше за нього. Там у фона є чудова простора вілла, яку він побудував на випадок, коли в гості приїдуть європейці, і я певен: якщо ви напишете йому, він дозволить вам у ній зупинитися. Та однаково Бафут відвідати варто, навіть якщо ви там не затримаєтеся.

— Що ж, я надішлю йому листа, побачимо, що він відповість.

— Подбайте, щоб ваше послання було добре ... е-е ... підморгоричено, — сказав голова.

— Зараз же піду до крамниці за могоричем, — запевнив я його.

Отож того самого дня, по обіді, у гори вирушив посланець із моїм листом і пляшкою джину. За чотири дні він повернувся з відповіддю від фона. Ця майстерно скомпонована записка страшенно мене підбадьорила.

Канцелярія фона Бафуту,
Бафут, округ Беменда,
5 березня 1949 року.

Мій любий друже,

Твого листа з додатком отримано 5 березня 1949 року й оцінено.

Так, я згоден на твій приїзд до Бафуту на два місяці ловити звірів і також я буду дуже радий надати до твоїх послуг будинок у моєму маєтку, якщо ти не пошкодуєш грошей за оренду.

Сердечно твій,

Фон Бафуту.

Я одразу ж почав лаштуватися в дорогу.



РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Ропухи і мавпочки-танцівниці

Про більшість західноафриканських вантажівок ніяк не скажеш, що вони перебувають у розквіті своєї молодості, і життя навчило мене не очікувати від них надто багато. Але такого видовища, як та вантажівка, що приїхала відвезти мене в гори, я ще не бачив: вона була на межі старечого занепаду. Машина стояла переді мною на просілих колесах, ухоркана після нескладного підйому пологим схилом до нашого табору, і я з тривогою довірив їй себе і весь свій багаж. Водій, який виявився веселим молодиком, попередив, що йому потрібна буде моя допомога у двох вельми важливих справах. По-перше, коли ми спускатимемося з гори, я мав притискати ручне гальмо аж до підлоги, бо інакше воно вперто відмовлялося працювати. По-друге, мені треба було пильнувати зчеплення, бо муфта цього примхливого механізму лише вичікувала першої-ліпшої нагоди, щоб із ревом спійманого в пастку леопарда вискочити зі свого гнізда. Оскільки цілком зрозумілим було, що навіть водій західноафриканської вантажівки не може вдало керувати машиною, скоцюрбившись під